

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.017.03.2021

Pan
Arkadiusz Malinowski
Dyrektor
Zakładu Komunalnego Gminy Kościerzyna
Zakład Komunalny Gminny Kościerzyna
Stare Nadleśnictwo 5
83-400 Kościerzyna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/102 – Gospodarowanie zasobami wodnymi przez przedsiębiorstwa wodociągowe w gminach wiejskich

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Komunalny Gminy Kościerzyna, Stare Nadleśnictwo 5, 83-400 Kościerzyna (dalej: „Zakład”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Arkadiusz Malinowski, Dyrektor Zakładu, od 28 grudnia 2019 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Zbigniew Malka, od 11 lutego 1998 r. do 27 grudnia 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań. 2. Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. 3. Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do 22 września) oraz dowody sporządzone przed lub po okresie objętym kontrolą mające związek z kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Ewa Gross, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/106/2021 z 22 czerwca 2021 r.; 2. Alicja Szczepaniak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/139/2021 z 26 sierpnia 2021 r.

(akta kontroli str. 1-4, 20)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Zakładu w zakresie objętym kontrolą.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Zakład posiadał wystarczające przygotowanie organizacyjne i kadrowe oraz środki finansowe do realizacji zadań. Posiadał również obowiązujące pozwolenia wodnoprawne na pobór wód i odprowadzanie ścieków, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami opracowano regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz określono taryfę na okres trzech lat, która zapewniała motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania ilości ścieków. Zakład, w miarę swoich możliwości finansowych, zrealizował zadania określone w wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń. Wykonywano obowiązki wynikające z pozwoleń wodnoprawnych. W odpowiedni sposób zabezpieczono tereny ochrony bezpośredniej ujęć wody podziemnej i zapewniono przeprowadzenie wymaganych kontroli okresowych sieci wodociagowej i kanalizacyjnej oraz dokonywano konserwacji zarządzanej infrastruktury. Zakład podejmował skuteczne działania ograniczające awarie i odpowiednio reagował po ich usunięciu, a występujące przypadki zakłóceń były usuwane tak szybko, jak to było możliwe. Prawidłowo i terminowo sporządzano sprawozdanie o wodociagach i kanalizacji (M-06).

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. (dalej: „ustawa o NIK”).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

Zakład prowadził skuteczny monitoring sieci i odpowiednią kontrolę urządzeń wodociagowych. Właściwy był również nadzór nad jakością wody. Wpływające do jednostki skargi i reklamacje, z zakresu objętego kontrolą, były prawidłowo i terminowo rozpatrzone.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań

Opis stanu faktycznego

1.1. Zakład był jednostką budżetową utworzoną uchwałą nr VIII/67/99 Rady Gminy Kościerzyna z dnia 30 listopada 1999 r. Przedmiotem działalności Zakładu określonym w § 5 statutu⁴ było świadczenie usług komunalnych, w tym w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, które obejmowały:

- prowadzenie spraw z zakresu wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, w tym prowadzenie inwestycji wodociagowych, kanalizacyjnych oraz związanych z budową oczyszczalni ścieków;
- pobieranie opłat za pobór wody oraz zrzut nieczystości stałych i płynnych;
- konserwację, utrzymanie i eksploatację sieci wodociagowych oraz sieci kanalizacyjnych, w tym ujęć wodnych oraz kanalizacyjnych oraz stacji uzdatniania wody;
- prowadzenie dokumentacji technicznej i kartotek związanych z eksploatacją ujęć i sieci wodno-kanalizacyjnych.

(akta kontroli str. 5-6, 21-28)

Według stanu na 13 sierpnia 2021 r. Zakład zatrudniał 13 pracowników zajmujących się sprawami wodno-kanalizacyjnymi oraz oczyszczalnią ścieków (w dziale zajmującym się zbiorowym zaopatrzeniem w wodę w latach 2019-2020 – 10 pracowników, w 2021 r. – dziewięciu pracowników; w dziale zajmującym się zbiorowym odprowadzeniem ścieków 11 pracowników w latach 2019-2021), w tym 11 w części technicznej Zakładu.

Dyrektor Zakładu posiadał: dyplom magistra inżyniera na kierunku Inżynierii środowiska, w zakresie gospodarki wodnej, uprawnienia do wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych, ciepłych, wentylacyjnych i gazowych obejmującej projektowanie i kierowanie robotami budowlanymi bez ograniczeń.

Osobami wiodącymi w realizacji zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w okresie objętym kontrolą było dwóch pracowników Działu Infrastruktury Wodnokanalizacyjnej, Utylizacji Odpadów i Zamówień Publicznych, tj.: kierownik zespołu ds. wodno-kanalizacyjnych i specjalista ds. sieci wodociagowych i zamówień publicznych.

W aktualnych na dzień kontroli NIK opisach stanowisk:

- kierownikowi zespołu ds. wodno-kanalizacyjnych przypisano czynności dotyczące: budowy i rozbudowy sieci wodociagowych (m.in. weryfikacja dokumentacji projektowej, umowy, rozliczenia, odbiory, dokumentacja

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Nadany uchwałą nr IV/268/21 Rady Gminy Kościerzyna z dnia 21 maja 2021 r.

powykonawcza), przyłączy wodociągowych (m.in. przedmiarowanie robót, kosztorysy wykonawcze, planowanie i zamawianie materiałów, rozliczanie zużycia), eksploatacja sieci wodno-kanalizacyjnych (m.in. zamawianie materiałów, koordynacja działań przy usuwaniu awarii, przeglądy sieci), administracyjne. Pracownik posiadał wyższe wykształcenie kierunkowe i menedżerskie oraz długoletni staż pracy. Ukończył branżowe kursy i szkolenia. Doświadczenie zawodowe w zakresie wykonywanych zadań wyniosło ponad 18 lat;

- specjaliście ds. sieci wodociągowych i zamówień publicznych przypisano m.in. dbałość o poprawne działanie ujęć wody (dbałość o prawidłową pracę, pozwolenia wodnoprawne, informacje o wydobytej wodzie). Pracownik posiadał wykształcenie techniczne, kierunkowe kursy i szkolenia oraz długoletni staż pracy. Doświadczenie zawodowe w zakresie wykonywanych zadań wyniosło ponad 22 lata.

(akta kontroli str. 11-19, 39-70)

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych oczyszczalni ścieków oraz pracownicy sieci wodno-kanalizacyjnej posiadali wykształcenie zasadnicze i średnie. Każdy pracownik miał ukończone szkolenie lub kurs w zakresie wykonywanych zadań. Doświadczenie zawodowe w zakresie wykonywanych zadań wyniosło od czterech do ponad 30 lat stażu pracy.

(akta kontroli str. 71-103)

W Regulaminie pracy Zakładu⁵, jako podstawowy obowiązek pracodawcy wskazano umożliwienie pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

(akta kontroli str. 31-38)

Na szkolenia pracowników związanych z tematem kontroli, wydatkowano w 2020 r. 8,1 tys. zł, z czego w budżecie oczyszczalni ścieków 3,6 tys. zł i budżecie sieci wodociągowej 4,5 tys. zł. W latach 2018-2019 nie wydatkowano żadnych środków.

Dyrektor wyjaśnił, że pracownikom Zakładu został zapewniony odpowiedni dostęp do szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i poszerzenie wiedzy pracowników. W czasie pandemii COVID-19 niektóre szkolenia zostały wstrzymane, a szkolenia BiHP ograniczone do szkoleń wstępnych ogólnych i stanowiskowych.

(akta kontroli str. 11-19, 71-72)

W strukturze organizacyjnej Zakładu, w podległości pod Dyrektorem wyodrębniono sześć pionów, umożliwiających realizację zadań, m.in.: księgowych, kadrowych i BiHP, sieci wod-kan i oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 31-38)

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono sytuacji, w której powierzono Kierownikowi zespołu ds. wodno-kanalizacyjnych lub specjaliście ds. sieci wodociągowych i zamówień publicznych, zbyt dużą liczbę zadań. Z dniem 1 lipca 2021 r. został zweryfikowany zakres obowiązków ww. pracowników. Pracownicy zostali poddani „ocenie pracowniczej”, z której wynika, że ilość powierzonych obowiązków pracowniczych jest odpowiednia, pracownicy wywiązują się z zadań, wykonują pracę rzetelnie i sumiennie.

(akta kontroli str. 71-72)

1.2. Na obszarze działania Zakładu w latach 2019-2021 (do 30 czerwca) było odpowiednio:

- 291,7 km, 304,5 km i 305,5 km sieci wodociągowej;
- 11, 11 i dziewięć ujęć wody;

⁵ Zarządzenie wewnętrzne nr 10/2020 Dyrektora Zakładu Komunalnego Gminy Kościerzyna z dnia 8 maja 2020 r. w sprawie: wprowadzenia zakładowego regulaminu pracy.

- 3.387, 3.472 i 3.529 przyłączy wodociągowych;
- 3.692, 3.895 i 3.965 budynków w Gminie Kościerzyna, w tym 2.493, 2.567 i 2.619 z przyłączem do sieci wodociągowej i 2.045, 2.088 i 2.125 z przyłączem sieci kanalizacyjnej⁶;
- 84%, 87% i 88% ludności korzystających z sieci wodociągowej.

W latach objętych kontrolą Zakład zawarł łącznie 289 umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, z tego: 123 w 2019 r., 96 w 2020 r. i 70 w 2021 r. (do 30 czerwca). W badanym okresie obowiązywało odpowiednio: 3.642, 3.738 i 3.808 umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

(akta kontroli str. 11-19, 478-514)

Zakład nie posiadał danych na temat liczby nieruchomości niepodłączonych do sieci wodociągowej, dla których istniała możliwość podłączenia, wskazano, iż około 25 nieruchomości, dla których istniała możliwość podłączenia, jest niepodłączonych do kanalizacji sanitarnej.

(akta kontroli str. 11-12)

Przyczynami niepodłączenia mieszkańców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wskazanymi przez Dyrektora Zakładu, były m.in.: brak tych sieci (wodociągowej w np. w Skoczkanie i Czarlinie, a kanalizacyjnej np. w Kłobuczynie, Pucu, Dąbrówce czy Zieleninie), rozproszenie gospodarstw domowych zlokalizowanych w znacznej odległości od istniejącej sieci wodociągowej i posiadających indywidualne ujęcia wody oraz posiadanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków i własnych zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 11-12)

1.3. Zakład nie prowadził działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków poza obszarem Gminy Kościerzyna i nie był zobowiązany, na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków, (dalej: „uzzw”)⁷, do posiadania zezwolenia na zbiorowe odprowadzanie ścieków.

(akta kontroli str. 21-28)

1.4. W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) Zakład pobierał wodę z odpowiednio: z 11, 11 i dziewięciu ujęć⁸ i odprowadzał ścieki do dwóch oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na terenie Gminy Kościerzyna⁹, na podstawie obowiązujących decyzji udzielających Gminie Kościerzyna pozwolenie na pobór wód i odprowadzanie ścieków.

Zakład nie był zobowiązany i nie uiszcział podwyższonej opłaty za usługi wodne.

(akta kontroli str. 11-19, 295-343)

1.5. W okresie objętym kontrolą obowiązywał Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków przyjęty uchwałą nr II/11/18 Rady Gminy Kościerzyna z dnia 29 listopada 2018 r. (dalej: „Regulamin”)¹⁰. Uchwalony Regulamin zawierał zmiany w stosunku do ww. projektu opracowanego przez Zakład, będące następstwem opinii wydanej przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – m.in.

⁶ Dane za rok 2019 i 2020 wynikające ze sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028.

⁸ W miejscowościach: Częstkowo, Gostomie, Grzybów, Kłobuczyno, Łubiana, Nowy Klincz, Skorzewo, Wąglikowice, Wdzydze i Wielki Klincz.

⁹ W miejscowościach Wdzydze i Wielki Klincz.

¹⁰ Dz. Urz. Woj. Pom. Z 2019 r. poz. 5067

w zakresie sposobu rozliczeń z odbiorcami usług oraz zasad i trybu zawierania umów.

W projekcie Regulaminu opracowanym przez Zakład i przedłożonym w dniu 12 czerwca 2018 r. Wójtowi Gminy Kościerzyna określono prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego oraz odbiorców usług, o których mowa w art. 19 ust. 5 uzzw, w tym m.in.: 1) minimalny poziom usług świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków; 2) warunki i tryb zawierania umów z odbiorcami; 3) sposób rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat ustalone w taryfach; 4) warunki przyłączania do sieci; 5) warunki techniczne określające możliwości dostępu do usług wodociągowo-kanalizacyjnych; 6) sposób dokonywania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne odbioru wykonanego przyłącza; 7) standardy obsługi odbiorców usług oraz sposób postępowania w przypadku niedotrzymania ciągłości lub usług i odpowiednich parametrów świadczonych usług; 9) warunki dostawy na cele przeciwpożarowe.

(akta kontroli str. 558-614)

1.6. Przychody osiągnięte przez Zakład z tytułu wykonania usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosiły: w 2019 r. 1.370,6 tys. zł, w 2020 r. 1.470,9 tys. zł, a w I półroczu 2021 r. 607,4 tys. zł. Koszty ponoszone w związku z wykonywaniem tych usług w ww. latach wyniosły odpowiednio: 1.185,2 tys. zł, 1.355,0 tys. zł i 707,2 tys. zł.

Przychody z tytułu usług w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków wyniosły odpowiednio: 936,5 tys. zł, 998,3 tys. zł i 465,7 tys. zł, a koszty z tego tytułu: 894,1 tys. zł, 992,1 tys. zł i 467,1 tys. zł.

Zakład nie ponosił kosztów inwestycji w urządzenia wodociągowe, gdyż były one finansowane bezpośrednio z budżetu Gminy Kościerzyna. Kontrolowana jednostka nie pozyskiwała środków zewnętrznych na realizację zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 11-19, 181)

Na kolejne pięć lat, należałoby (szacunkowo) według Dyrektora, w celu zapewnienia dostarczania odpowiedniej jakości wody, zabezpieczyć środki o łącznej wartości 10.980 tys. zł na następujące przedsięwzięcia:

- 1) budowa pompowni wody wraz ze zbiornikiem retencyjnym w m. Dobrogoszcz. Zakład złożył wniosek do Starosty Kościerskiego o zatwierdzenie projektu budowlanego i udzielenie pozwolenia na budowę, wartość przedsięwzięcia według kosztorysu inwestorskiego 430,0 tys. zł;
- 2) rozbudowa ujęcia wody w Kłobuczynie. Zakład posiada decyzję o zatwierdzenie projektu budowlanego i udzielenie pozwolenia na budowę, wartość przedsięwzięcia według kosztorysu inwestorskiego 1.400,0 tys. zł;
- 3) budowa sieci wodociągowej Korne i Gostomie z pompownią wody w m. Glinki i likwidacją wybudowanego w latach 60-tych ubiegłego wieku ujęcia wody. Zakład jest w trakcie opracowywania projektu budowlanego, szacunkowa wartość przedsięwzięcia 900,0 tys. zł;
- 4) budowa dodatkowego ujęcia wody we Wdzydzach. Zakład wybudował otwór studzienny i złożył wniosek o zatwierdzenie dokumentacji hydrogeologicznej, szacunkowa wartość przedsięwzięcia 600,0 tys. zł;
- 5) budowa sieci wodociągowej Dobrogoszcz – Kościerska Huta. Aktualnie opracowujemy projekt budowlany, szacunkowa wartość przedsięwzięcia 300,0 tys. zł;
- 6) wymiana odcinka sieci azbestocementowej w m. Częstkowo. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia 100,0 tys. zł;

- 7) wymiana odcinka sieci wodociągowej z rur stalowych w m. Szarlota. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia 250,0 tys. zł;
- 8) bieżąca eksploatacja sieci wodociągowej i ujęć wody. Szacunkowa wartość: 7.000,0 tys. zł.

Zadania związane z odprowadzeniem i oczyszczaniem ścieków z uwzględnieniem wymagań środowiskowych wiążą się w najbliższych pięciu latach z następującymi nakładami:

- 1) rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Wielkim Klinczu. Zakład opracował projekt budowlany, szacunkowa wartość przedsięwzięcia 4.700,0 tys. zł;
- 2) remont oczyszczalni ścieków we Wdzydzach - szacunkowa wartość przedsięwzięcia 800,0 tys. zł;
- 3) remont przepompowni ścieków sanitarnych – szacunkowa wartość przedsięwzięcia 500,0 tys. zł;
- 4) bieżąca eksploatacja sieci kanalizacji sanitarnej, przepompowni ścieków i oczyszczalni ścieków – szacunkowa wartość: 4.900,0 tys. zł.

Łączna wartość tych przedsięwzięć wynosi 10.900,0 tys. zł, bez uwzględnienia budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej dla obszarów nie objętych kanalizacją sanitarną.

(akta kontroli str. 1056-1058)

1.7. W badanym okresie obowiązywały dwa dokumenty:

- a) Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2018-2021¹¹, który zawierał m.in.: 1) planowany zakres usług wodociągowo-kanalizacyjnych; 2) przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w poszczególnych latach; 3) przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków; 4) nakłady inwestycyjne w poszczególnych latach (ogółem dla 18 pozycji kwota planowanych wydatków 7.926,0 tys. zł); 5) sposoby finansowania planowanych inwestycji (środki własne Gminy Kościerzyna oraz pożyczki z WFOŚiGW¹²),
- b) Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2021-2023¹³, który zawierał wszystkie elementy wynikające z art. 21 ust. 2 uzzw. Wyszczególniono w nim 40 pozycji na ogólną kwotę 11.494,5 tys. zł, ze środków Gminy Kościerzyna oraz pożyczek z WFOŚiGW.

Zakład składał propozycje inwestycji do ww. planów (marzec 2018 r. i 2021 r.). Plany Wieloletnie (uchwalone w marcu 2018 r. i 2021 r.) były zgodne z ostatecznymi propozycjami inwestycji ze strony Zakładu pod względem rodzaju inwestycji i planowanych nakładów.

W uzasadnieniach do Planów Wieloletnich wskazano, że m.in. „plan powinien być zgodny z kierunkami rozwoju gminy określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”. Wójt Gminy Kościerzyna potwierdził dokonanie takiej analizy.

(akta kontroli str. 274-294)

Odnosnie do zabezpieczenia w budżecie Zakładu środków finansowych związanych z gospodarowaniem zasobami wodnymi, Dyrektor wyjaśnił, że istniejące, zatwierdzone przez nadzór geologiczny zasoby wodne dla eksploatowanych ujęć wody podziemnej w pełni zapewniają potrzeby mieszkańców gminy Kościerzyna. W tym zakresie środki finansowe związane z gospodarowaniem zasobami wodnymi

¹¹ Dalej: „Plan Wieloletni 2018-2020”.

¹² Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

¹³ Dalej: „Plan Wieloletni 2021-2023”.

były wystarczające. W zakresie ochrony zasobów wód podziemnych należy dążyć do likwidacji nieczynnych ujęć wód podziemnych.

Według Dyrektora, środki finansowe w latach 2019-2021 były odpowiednie do pełnej realizacji zadań Zakładu. Co roku, do 30 września, Zakład zobowiązany był przedłożyć projekt budżetu na przyszły rok, który analizowała jednostka nadrzędna, a następnie uchwalany przez Radę Gminy Kościerzyna. Projekt planu finansowego był konstruowany na podstawie otrzymanego z Urzędu Gminy wskaźnika inflacji oraz wskaźnika wzrostu wynagrodzeń (z zachowaniem wzrostu minimalnego wynagrodzenia). Pracownicy merytoryczni poszczególnych działów składali informacje nt. potrzeb w zakresie realizacji zadań prowadzonych przez ich komórki na kolejny rok budżetowy, a te następnie zamieszczane były w projekcie budżetu. W sytuacjach, które nie zostały przewidziane w pierwotnym planie, np. zwiększona ilość awarii, składany był wniosek do jednostki nadrzędnej o zwiększenie planu, który aktualizowano w ciągu roku budżetowego na miarę zgłaszanych potrzeb.

(akta kontroli str. 1056-1058)

W Planie Wieloletnim 2021-2023 przewidziano zadania racjonalizujące zużycie wody, tj. m.in.: wymianę sieci wodociągowej z rur azbestocementowych na rury PEHD w Częstkowie; likwidacja ujęcia wody wybudowanego w latach 60-tych ubiegłego wieku w Częstkowie i Gostomiu; likwidacja nieczynnego ujęcia wód podziemnych w Kaliskach Kościerskich, Nowym Klinczu Rotembarku; zakup agregatu prądotwórczego na ujęcie wody w Grzybowie, rozbudowa SUW w Kłobuczynie, rozbudowa ujęcia wody we Wdzydzach. Koszty przedsięwzięć w ww. planach szacowano na podstawie badania rynku, analizy wyników wcześniejszych przetargów, cen zagregowanych publikowanych np. przez Sekocenbud.

(akta kontroli str. 1059)

1.8. W 2018 r. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie zatwierdził taryfę dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie działania Zakładu na okres trzech lat. Kolejna decyzja zatwierdzająca była z 2021 r. na kolejne trzy lata.

Obie taryfy zostały opracowane zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 20 ust. 2-4 uzw i zatwierdzone przez ww. organ regulacyjny. Taryfa była określona na podstawie niezbędnych przychodów. Cena i stawki opłat określone w taryfie były różnicowane na podstawie udokumentowanych różnic kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

Zakład ustalił niezbędne przychody, o których mowa w art. 20 ust. 2 uzw, uwzględniając w szczególności: 1) koszty związane ze świadczeniem usług, poniesione w latach obrotowych obowiązywania poprzedniej taryfy, ustalone na podstawie ewidencji księgowej, z uwzględnieniem planowanych zmian tych kosztów w okresie obowiązywania taryfy; 2) zmiany warunków ekonomicznych oraz wielkość usług i warunki ich świadczenia.

Dla całego terenu Gminy Kościerzyna w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę przez Zakład ustalono jednolitą taryfę zawierającą jednakową cenę dla wszystkich taryfowych grup odbiorców wody, w oparciu o wskazania wodomierza głównego lub wskazania wodomierza mierzącego ilość wody bezpowrotnie zużytej.

(akta kontroli str. 106-273)

Zakład, uwzględniając sposób korzystania z urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, nie uznał za celowe wyodrębnienie większej liczby grup taryfowych w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Dyrektor wyjaśnił, że zaopatrzenie

w wodę odbywa dla wszystkich odbiorców usług w oparciu o takie same zasady techniczne i technologiczne. Ponadto Zakład nie stosuje alokacji kosztów na grupy odbiorców.

W zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków – w 2018 r. ustalono jednolitą taryfę zawierającą jednakową cenę dla wszystkich grup odbiorców odprowadzanych ścieków – odrębnie dla Oczyszczalni Wielki Klincz i oczyszczalni Wdzydze, a w 2021 r. bez wyodrębniania oczyszczalni.

Dyrektor wyjaśnił, że oczyszczalnie ścieków obsługiwane są przez ten sam Zakład, z udziałem tych samych zasobów ludzkich i sprzętu, stąd postanowiono skorzystać z możliwości przyjęcia taryfy jednolitej. Ponadto na terenie Gminy Kościerzyna obowiązują różne taryfy dla mieszkańców – w zależności od podmiotu obsługującego: Zakład, Lubeko sp. z o.o. z siedzibą w Łubianie, ZPS Lubiana S.A. z siedzibą w Łubianie i MPI Kos-Eko sp. z o.o. z siedzibą w Kościerzynie.

(akta kontroli str. 106-273, 1054-1055)

Taryfa została sporządzona przy wyeliminowaniu subsydiowania skrośnego.

(akta kontroli str. 106-273)

Ewidencja księgowa Zakładu, dotycząca działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, była prowadzona zgodnie z art. 20 ust. 5 uzw, w szczególności umożliwiała wyodrębnienie kosztów stałych i zmiennych prowadzonej działalności, jak również przychodów związanych z poszczególnymi rodzajami prowadzonej działalności.

W okresie objętym kontrolą Gmina Kościerzyna nie dokonywała dopłat do ceny wody dostarczonej mieszkańcom oraz do ceny odbioru ścieków kanalizacją.

(akta kontroli str. 515-557)

1.9. Zakład opracował taryfy w sposób zapewniający motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczenia zanieczyszczenia ścieków poprzez, jak wyjaśnił Dyrektor:

- powszechne opomiarowanie zużycia wody (pomiar całkowitej ilości wody dostarczanej do sieci wodociągowej, opomiarowanie indywidualne odbiorców wody, pomiar wody do celów publicznych - np. szkoły, boiska sportowe);
- bilansowanie produkcji i sprzedaży wody i przeciwdziałanie stratom wody;
- regulacje ceny wody: ustalenie rzeczywistych kosztów produkcji wody, ustalenie ceny jednostkowej za 1 m³ wody oraz kosztów dodatkowych w relacji do poniesionych nakładów, rozliczanie odbiorców według wskazań wodomierza;
- informacja i edukacja użytkowników poprzez sporządzanie czytelnej faktury za wodę i ścieki;
- analizę prawidłowości doboru wielkości wodomierzy na etapie uzgadniania projektu przyłączy wodociągowych (sprawdzanie, czy wodomierze nie są przewymiarowane);
- systematyczne wykrywanie i usuwanie wycieków wody na stacjach uzdatniania wody i sieciach wodociągowych;
- edukację odbiorców wody i dostawców ścieków¹⁴.

Według Dyrektora, odpowiedni sposób kształtowania ceny wody uważany jest za jedną z efektywniejszych metod redukujących zużycie wody przez odbiorców. Rozliczanie odbiorców na podstawie rzeczywistego zużycia wody powoduje spadek zapotrzebowania na wodę i ilości odprowadzanych ścieków. W Gminie Kościerzyna przeciętna norma zużycia wody wynosi 62 do 67 dm³/(M*d), co jest wartością

¹⁴ M.in.: <https://koscierzyna.pl/oszczedzaj-wode-susza/>.

znacznie niższą od wartości normatywnych określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 roku w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody¹⁵, wynoszącą od 80-100 dm³/(M*d). Wynika z tego, że taryfa została opracowana w sposób zapewniający motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczenia zanieczyszczenia ścieków.

(akta kontroli str. 1060-1063)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia Zakład w zakresie przygotowania organizacyjnego, kadrowego i finansowego.

OBSZAR

2. Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi

Opis stanu
faktycznego

2.1. W Planach Wieloletnich 2018-2020 i 2021-2023 zawarto łącznie 33 przedsięwzięcia na kwotę 12.638,0 tys. zł, których realizację planowano w latach 2019-2021, tj.:

- w 2019 r. planowano zrealizować sześć zadań w kwocie 1.974,0 tys. zł, a zrealizowano trzy na kwotę 1.156,9 tys. zł, z tego dwa po terminie;
- w 2020 r. planowano zrealizować jedno zadanie w kwocie 470,0 tys. zł, które zrealizowano zgodnie z planem;
- w 2021 r. zaplanowano 26 zadań na kwotę 6.094,0 tys. zł, z tego 17 z terminem zakończenia w 2021 r., pozostałe dziewięć w latach 2022-2023.

Zrealizowane inwestycje dotyczyły rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacji oczyszczalni ścieków i zakupu agregatów prądotwórczych.

Przyczynami opóźnień był przede wszystkim brak środków finansowych w danym roku budżetowym, a niezrealizowanie jednego zadania spowodowane było rezygnacją wynikającą z odstąpienia właścicieli działek z zaplanowanych inwestycji.

(akta kontroli str. 11-19, 274-294, 1190-1194)

2.2. W okresie objętym kontrolą Zakład poddawał kontrolom sieć wodociągową oraz sieć kanalizacyjną w ramach bieżącej eksploatacji obiektów z nimi związanych.

W latach 2019-2020 Zakład przeprowadzał kontrole sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej, tj. kontrole okresowe (przeprowadzane przynajmniej raz na pięć lat), o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶. W protokołach z kontroli sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stwierdzono, że sieci znajdowały się w należytym stanie technicznym, zapewniającym sprawność techniczną i dalsze – bezpieczne użytkowanie, jednakże obie wymagały wykonania bieżącej konserwacji w celu dalszej eksploatacji.

(akta kontroli str. 887-1002)

Najwyższa Izba Kontroli zleciła Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Kościerzynie (dalej: „PINB”), na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, przeprowadzenie kontroli doraźnej Zakładu, którą objęto stan techniczny oraz przydatność do użytkowania stacji uzdatniania wody oraz trzech odcinków sieci wodociągowej¹⁷ zlokalizowanej na terenie Gminy Kościerzyna. W jej wyniku stwierdzono, że:

¹⁵ Dz.U. z 2020 r. Nr 8, poz. 70.

¹⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.

¹⁷ Jako kryteria doboru do kontroli wskazano wiek oraz położenie odcinków – kontrolą miały zostać objęte najstarsze odcinki sieci, położone w najdalszej odległości od siedziby Zakładu.

a) zewnętrzny stan ujęć wody wraz ze stacją uzdatniania wody zlokalizowanych w Kłobuczynie i Skorzewie był dobry, estetyczny, czysty i przydatny do dalszego użytkowania, a obejścia obiektów zadbane i estetyczne, posiadające trwałe ogrodzenie i oznakowanie;

b) zewnętrzny stan urządzeń poddanej kontroli części sieci wodociągowej¹⁸ zlokalizowanej w obrębie geodezyjnym Skorzewo-Wieprznica był dobry, estetyczny, przydatny do dalszego użytkowania, a naziemne hydranty posiadały widoczne tablice informacyjne. Zalecono uzupełnienie opisów w tabliczkach hydrantów i zasuw niezbędnych do szybkiego usunięcia ewentualnych awarii sieci.

(akta kontroli str. 345-353, 1209-1229)

W trakcie kontroli wykonano zalecenie PINB.

(akta kontroli str. 1015-1016)

2.3. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (dalej: „Wody Polskie”) z urzędu ustanowiły dziewięć stref ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych (dla ujęcia wody w Częstkowie, Ludwikowie, Wdzydzach, Wąglikowicach, Skorzewie, Wielkim Klinczu, Kłobuczynie, Łubianie i Grzybowie).

(akta kontroli str. 367-410)

Zakład zlecił 28 kwietnia 2021 r. opracowanie, z terminem realizacji do 31 grudnia 2021 r., analizy ryzyka obejmujące ocenę zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem czynników negatywnie wpływających na jakość ujmowanej wody w celu ustanowienia strefy ochrony pośredniej dla 10 studni. Do dnia zakończenia kontroli zlecenie nie zostało zrealizowane.

(akta kontroli str. 367-369)

Przeprowadzone 17 sierpnia 2021 r. oględziny wybranych trzech stref ochronnych obejmujących tereny ochrony bezpośredniej ujęć wody w Gminie Kościerzyna, tj. w miejscowościach: Łubiana, Skorzewo i Wielki Klincz wykazały, że zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 129 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁹ (dalej: „Prawo wodne”) teren stref był ogrodzony, a na ogrodzeniu umieszczono tablice zawierające informacje o ustanowieniu strefy ochrony bezpośredniej i zakazu wstępu na jej teren zgodnie z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2019 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody²⁰. Na terenie ochrony bezpośredniej przestrzegano obowiązujących zakazów, ograniczeń i nakazów określonych w art. 127 i 128 Prawo wodne, tj. grunt użytkowano wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia wody, a jego teren zagospodarowano zielenią, wody opadowe lub roztopowe odprowadzano w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody, ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody odprowadzane były poza granicę terenu ochrony bezpośredniej, na terenie stref ograniczano wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

(akta kontroli str. 354-366)

Na obszarze działania Zakładu nie ustanowiono stref ochrony pośredniej ujęć wody.

(akta kontroli str. 1068-1075)

¹⁸ Zrealizowanej na podstawie zgłoszenia budowy nr AB.6743.24.2.2019 najbardziej oddalonej od siedziby Zakładu

¹⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.

²⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1217.

2.4. W okresie objętym kontrolą Zakład pobierał z ujęć podziemnych wodę w ilości, która nie przekraczała wartości określonych w pozwoleniach wodnoprawnych, a zainstalowane urządzenia pomiarowe posiadały ważne legalizacje. Nie stwierdzono, by Zakład nie wypełniał obowiązków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych. Nie wystąpiły przypadki braku akceptacji przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku (dalej: „WIOŚ”) wyników pomiarów przesyłanych przez Zakład.

(akta kontroli str. 1145-1174)

2.5. W poszczególnych latach objętych kontrolą straty wody wynosiły odpowiednio:

- w 2019 r. – 77,6 tys. m³ (pobór wody – 643,0 tys. m³, sprzedaż wody – 429,4 tys. m³, zużycie technologiczne – 136,0 m³),
- w 2020 r. – 63,5 tys. m³ (pobór wody – 568,0 tys. m³, sprzedaż wody – 451,5 tys. m³, zużycie technologiczne – 53,0 tys. m³),
- w 2021 r. (do 30 czerwca) – 88,1 tys. m³ (pobór wody – 288,1 tys. m³, sprzedaż wody – 182,1 tys. m³, zużycie technologiczne – 17,9 tys. m³).

(akta kontroli str. 11-19, 1068-1075)

W celu obniżenia strat wody w sieci wodociągowej Zakład zakupił wodomierze klasy C – w 2020 r. wydatkowano na ten cel 108,0 tys. zł, a w 2021 r. (do 30 czerwca) – 92,0 tys. zł oraz zlikwidowano stare wyeksploatowane ujęcia wody w Częstkwie i Grzybowie i wydatkowano na ten cel 118,0 tys. zł.

Z wyjaśnień Dyrektora Zakładu wynikało, że po zamontowaniu wodomierzy uzyskano efekty polegające na zwiększeniu ilości sprzedanej wody. W miejscowości Łubiana i Korne, gdzie w 2020 r. zamontowano wodomierze wzrost sprzedaży wyniósł około 17% w porównaniu do analogicznego okresu rozliczeniowego z 2019 r. dla tych miejscowości. W 2021 roku zamontowano wodomierze klasy C w m. Wielki Klincz. Efekt zmniejszenia strat wody widoczny będzie w kolejnych latach.

(akta kontroli str. 1068-1075)

2.6. W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) miała miejsce następująca liczba awarii sieci wodociągowej:

- w 2019 r. zarejestrowano 12 awarii, współczynnik awaryjności wyniósł 0,04²¹;
- w 2020 r. zarejestrowano dziewięć awarii, współczynnik awaryjności (bez awarii na przyłączach) wyniósł 0,03;
- w 2021 r. odnotowano dwie awarie, współczynnik awaryjności wyniósł 0,01.

Ww. awarie polegały na wyciekach wody na sieci, przyłączach i armaturze zaporowej i zostały usunięte poprzez zastosowanie opasek naprawczych i doszczelnienie dławic zasuw.

Łączny czas trwania ww. awarii wynosił odpowiednio: 72, 48 i osiem godzin rocznie, a średni czas trwania jednej wyniósł sześć, pięć i cztery godziny. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły awarie, które spowodowały brak wody dla odbiorców trwający powyżej 24 godzin.

(akta kontroli str. 11-19, 478-514, 1068-1075)

W celu zmniejszenia awaryjności sieci, Zakład optymalizował ciśnienie wody w sieciach wodociągowych, sukcesywnie wymieniał przewody wodociągowe wykonane ze stali i żeliwa na wodociągi z rur PE, na nowo budowanych sieciach wodociągowych instalował hydranty łamane, co uniemożliwiało wypływ wody z hydrantu podczas jego uszkodzenia przez pojazdy mechaniczne. Natomiast

²¹ Współczynnik awaryjności to liczba uszkodzeń na 1 km sieci.

w celu skrócenia czasu usuwania awarii w terenie działa stała brygada wodociągowa, która kontroluje pracę sieci wodociągowej.

(akta kontroli str. 1068-1075)

2.7. W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) miała miejsce następująca liczba awarii sieci kanalizacyjnej (wszystkie spowodowane były zatorami na sieci kanalizacyjnej):

- w 2019 r. zarejestrowano 34 awarii, współczynnik awaryjności wyniósł 0,32;
- w 2020 r. zarejestrowano 22 awarii, współczynnik awaryjności wyniósł 0,20;
- w 2021 r. odnotowano 25 awarii, współczynnik awaryjności wyniósł 0,22.

(akta kontroli str. 11-19, 478-514, 1068-1075)

2.8. Zakład nie stosował środków chemicznych w procesie uzdatniania wody, natomiast stosował: natlenianie (aeracja) za pomocą sprężonego powietrza w celu utlenienia rozpuszczonych jonów żelaza, manganu, siarczków do form nierozpuszczalnych; filtracja ciśnieniowa na złożu filtracyjnym wielowarstwowym; płukanie filtrów za pomocą powietrza i wody uzdatnionej; sedymentacja zanieczyszczeń z procesu płukania w osadnikach wód popłuczyn; retencja wody czystej w zbiornikach retencyjnych i tłoczenie wody uzdatnionej za pomocą pomp II0 do sieci wodociągowej rozdzielczej.

W kontrolowanym okresie Zakład nie wprowadził zmian w stosowanej technologii.

(akta kontroli str. 1068-1075, 1086-1144)

Zastosowane w okresie objętym kontrolą materiały i wyroby w procesie uzdatniania wody posiadały pozytywną ocenę higieniczną Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (dalej: „PPIS”).

(akta kontroli str. 1086-1144)

2.9 W latach 2019-2021 nie wystąpiły przypadki niespełnienia wymagań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

(akta kontroli str. 11-20, 617-779)

W badanych latach nie stosowano obniżek ceny wody. Nie wystąpiły przypadki dostarczenia wody nieodpowiedniej jakości, niewystarczającej ilości, pod nieodpowiednim ciśnieniem. Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków nie zawierały postanowień dotyczących obniżek cen wody za niedostarczenie przez Zakład wody odpowiedniej jakości, w wystarczającej ilości lub pod odpowiednim ciśnieniem. Zawarto w nich postanowienie, że w sprawach nieuregulowanych w umowie stosuje się m.in. przepisy kodeksu cywilnego²².

(akta kontroli str. 1076-1083)

2.10. Sprawozdania o wodociągach, kanalizacji i wywozie nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych (M-06) za lata 2018-2020 zostały sporządzone zgodnie z objaśnieniami, na podstawie dokumentacji Zakładu i były terminowo przekazywane do Głównego Urzędu Statystycznego²³. Nie stwierdzono nierzetelnego sporządzania tych sprawozdań.

(akta kontroli str. 478-514, 1012-1016, 1195-1196)

Odnosnie utrudnień i ograniczeń w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków Dyrektor Zakładu wskazał na znaczny wzrost zużycia wody na cele związane z podlewaniem roślin i zużyciem wody przez zwierzęta domowe (m. in. przez bydło, trzodę chlewną) w okresie długotrwałej suszy, co wpływa na zmniejszenie ciśnienia wody w sieci wodociągowej. Natomiast w okresie

²² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.).

²³ Sprawozdanie M-06 za 2018 r. przekazane 1 lutego 2019 r., za 2019 r. – 3 lutego 2020 r., a za 2020 r. – 1 lutego 2021 r.

intensywnych opadów deszczu występuje zwiększony napływ wód opadowych do urządzeń kanalizacyjnych i skutkuje zwiększoną pracą przepompowni ścieków i oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 1076-1083)

Stwierdzone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi.

OBSZAR

3. Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków

Opis stanu
faktycznego

3.1. Zakład prowadził monitoring (nieautomatyczny) sieci wodociągowej w zakresie pomiaru ciśnienia wody i natężenia przepływu. Monitoringiem objęte były główne ujęcia wody (w Łubianie, Skorzewie i Wielkim Klinczu).

Pomiary ciśnienia wody w przewodach, natężenia przepływu wody i szczelności przewodów prowadzono w 2019 r. (wszystkie na sieci wodociągowej – na hydrantach) i nie stwierdzono nieprawidłowości w trakcie tych badań. W latach 2020-2021 nie dokonywano ww. pomiarów.

(akta kontroli str. 1076-1083)

Dyrektor Zakładu wyjaśnił, że odstąpiono od dokonania ww. pomiarów w 2020 r., bowiem powyższe wykonywano w dwóch poprzednich latach i planowane są również w bieżącym roku.

(akta kontroli str. 1076-1083)

3.2. Zakład uzgadniał z PPIS w Kościerzynie stałe punkty czerpalne służące do pobierania próbek wody do badań laboratoryjnych oraz harmonogram pobierania tych próbek dla potrzeb oceny przydatności wody w ramach prowadzenia wewnętrznej kontroli jakości wody.

W Zakładzie nie opracowano formalnych wytycznych/procedur w zakresie wewnętrznej kontroli jakości wody.

(akta kontroli str. 1003-1011, 1076-1083)

Monitoring zawartości substancji promieniotwórczych w wodzie został przeprowadzony w 2017 r. przez laboratorium Hamilton Poland SA. w zakresie radu 226, radu 228, radonu i trytu dla wszystkich 10 punktów poboru wody. Przekazanie do PPIS nastąpiło 22 sierpnia 2017 r. Badania wykazały, że stężenie substancji promieniotwórczych w wodzie nie przekroczyło wartości parametrycznych, określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody²⁴.

(akta kontroli str. 1043-1053)

Pobieranie próbek wody do badań oraz wykonywanie badań wody zlecono laboratorium badawczemu J.S. Hamilton Poland SA., które posiadało zatwierdzony przez PPIS system jakości prowadzonych badań wody²⁵ oraz certyfikat akredytacji.

(akta kontroli str. 1017-1042)

3.3. W okresie objętym kontrolą, podczas kontroli prowadzonych przez PPIS oraz w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez Zakład, nie stwierdzono przekroczenia parametrów jakości wody określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody.

²⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 poz. 2294, ze zm.).

²⁵ Decyzja nr NK/S/2018/104 z 20 grudnia 2019 r. na 2019 rok, decyzja nr 9/2020 z 31 grudnia 2020 r. i decyzja nr 1/2021 z 21 kwietnia 2021 r. na 2021 rok

W badanym okresie PPIS dokonał łącznie 83 ocen jakości wody wodociągowej (w 2019 r. – 18, w 2020 – 39, w 2021 r. – 26), stwierdzając w nich przydatność wody do spożycia. Zakład nie występował do PPIS o zgodę na odstępstwo od wymagań, jakim powinna odpowiadać woda, określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody.

Na podstawie badania dokumentacji 34 (45%) badań jakości wody ustalono, że sprawozdania z badań jakości wody były przekazywane przez laboratorium Zakładowi w ciągu jednego dnia od ich wykonania, a przekazanie ich do PPIS następowało w terminie określonym w § 6 pkt 9c ww. rozporządzenia, tj. od jednego do 24 dni. Oceny jakości wody wydawane przez PPIS były przekazywane Zakładowi w terminie od jednego do 121 dni.

(akta kontroli str. 1078-1083, 1230-1232)

W badanych latach nie wystąpiły okoliczności, które spowodowały zmianę jakości wody wodociągowej.

(akta kontroli str. 1073-1083)

3.4. W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) wpłynęło łącznie pięć reklamacji, które dotyczyły należności za zużytą wodę oraz ilości zużytej wody. Żadna nie została uwzględniona, o czym Zakład terminowo informował konsumentów.

(akta kontroli str. 1175-1185)

3.5. W kontrolowanym okresie Zakład przeprowadził 69 kontroli w zakresie prawidłowości funkcjonowania wodomierzy²⁶ oraz prawidłowości wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych²⁷, z tego:

- w 2019 r. - 13 kontroli,
- w 2020 r. - 45 kontroli,
- od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 r. – 11 kontroli.

Podjęcie ww. kontroli miało na celu m.in. sprawdzenie, czy pobór wody oraz odprowadzanie ścieków przez odbiorców usług są zgodne z umową oraz sprawdzenie poprawności działania wodomierzy. Ustalenia kontroli były ujmowane w protokołach lub notatkach służbowych sporządzanych przez pracowników Zakładu (konserwatorów) dokonujących czynności kontrolnych.

W wyniku tych kontroli stwierdzono przypadki wadliwej pracy wodomierzy oraz nieprawidłowego podania stanu zużytej wody, a także nielegalnego odprowadzania wód opadowych.

(akta kontroli str. 780-825)

W związku z ww. kontrolami nie stwierdzono okoliczności określonych w art. 28 ust. 1 i ust. 2 uzzw. Zakład nie kierował zawiadomień w sprawach bezumownego pobierania wody lub odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 780-825)

3.6. W zakresie działalności związanej ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków Zakład był kontrolowany przez PPIS w Kościerzynie. Przeprowadzono dwie kontrole (w 2019 r. i 2021 r.) dotyczące wymagań higieniczno-sanitarnych dla wszystkich ujęć wody. Nie stwierdzono w nich nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 11-19, 411-477)

Zakład nie był kontrolowany przez Wójta Gminy Kościerzyna w ww. zakresie.

(akta kontroli str. 1187-1189)

²⁶ Art. 7 pkt 2 uzzw - kontrola urządzenia pomiarowego, wodomierza głównego lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów.

²⁷ Art. 9 ust. 3 uzzw - kontrola ilości i jakości odprowadzanych ścieków bytowych i ścieków przemysłowych oraz kontrola przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych.

Z informacji uzyskanych od Wójta Gminy Kościerzyna wynikało, że Gmina Kościerzyna, w celu oszczędzania zasobów wodnych i ograniczania strat wody, realizuje m. in. program likwidacji starych wyeksploatowanych ujęć wody, w ramach którego w 2020 r. wyłączono z eksploatacji jedno ujęcie wody, zlikwidowano niesprawną studnię głębinową, a w kolejnych latach planowana jest likwidacja kolejnych ujęć oraz modernizacja istniejących ujęć.

Ponadto, w 2020 i 2021 roku podjęto działania polegające na wymianie wodomierzy stanowiących podstawę do rozliczeń z odbiorcami wody. W m. Łubiana, Korne i Wielki Klincz zainstalowane zostały wodomierze z odczytem radiowym. Zastąpienie wodomierzy tradycyjnych wodomierzami z odczytem radiowym powoduje mniejszy bilans strat wody na sieci wodociągowej, ponieważ zmniejszają się różnice pomiędzy wodomierzami indywidualnymi a wodomierzami na zasilaniu poprzez jednoczesność odczytu i wyższą dokładność pomiaru zużycia wody.

Natomiast w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków Wójt Gminy wskazał, że Gmina Kościerzyna realizuje szereg przedsięwzięć związanych z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej na terenie wielu miejscowości. Łącznie w latach 2019-2021 wybudowano 4,3 km sieci kanalizacji sanitarnej. Planowana jest również rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Wielki Klincz.

(akta kontroli str. 1187-1189)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Zakładu w zakresie powierzonych zadań dotyczących nadzoru nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Gdańsk, dnia 28 września 2021 r.

Kontroler

Ewa Gross

Główny specjalista kontroli państwowej

podpis

p.o. DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Tomasz Staboszowski

podpis